

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/9/2016
Identifikačné číslo spisu: 6111201097
Dátum vydania rozhodnutia: 22.02.2017
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:6111201097.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalujúceho Mesta Banská Bystrica, so sídlom v Banskej Bystrici, Československej armády 26, zastúpeného splnomocnenkyňou Advokátska kancelária GEREG & MESSINGEROVÁ, s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Horná Strieborná 4, v mene ktorej koná ako konateľ advokát JUDr. Ján Gereg, proti žalovanej Slovenskej republike - Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o 1 455 029,16 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7C/16/2011, o dovolaní Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. februára 2014 sp. zn. 17Co/2/2013, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. februára 2014 sp. zn. 17Co/2/2013 aj rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica zo 7. novembra 2012 č. k. 7C/16/2011-134 vo vyhovujúcej časti z r u š u j e a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. novembra 2012 č. k. 7C/16/2011-134 uložil žalovanej (v súlade so žalobou, označovanou „za návrh“ označenej za „odporcu“ spôsobom „Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Župné námestie 13, Bratislava“) povinnosť zaplatiť žalujúcemu (označovanému za „navrhovateľa“) sumu 1 455 029,16 eur (celú žalobou požadovanú sumu tzv. istiny) so 7%-ným ročným úrokom z omeškania od 4. júna 2011 do zaplataenia, všetko do 3 dní; vo zvyšku (podľa odôvodnenia rozsudku v časti požiadavky na úroky z omeškania od 27. januára do 3. júna 2011) žalobu zamietol a napokon vyslovil, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným rozhodnutím. Tento v poradí druhý rozsudok, vydaný po zrušení prvého (zo 17. októbra 2011, celkom zamietajúceho žalobu) a vrátení mu veci na ďalšie konanie uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) zo 16. mája 2012 sp. zn. 17Co/353/2011 odôvodnil nad rámec svojej viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu, vysloveným v zrušujúcom uznesení (podľa ktorého 1. zákon za podmienku úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody proti štátu neustanovuje zánik možnosti dosiahnuť uspokojenie pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia a 2. spravodlivému usporiadaniu vzťahov medzi účastníkmi

zodpovedá, aby štát uhradil tomu, kto sa stal povinným v exekúcii na základe nezákonného rozhodnutia súdu, škodu vzniknutú v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím) prakticky tým, že v konaní nebolo sporným vykonanie exekúcie proti žalujúcemu (a vymoženie od neho sumy urobenej aj predmetom žaloby v prejednávanej veci) za situácie, keď 7. marca 2006 došlo k odpísaniu z bankového účtu žalujúceho finančných prostriedkov v sume 43 834 208,47 niekdajších Sk (dnes 1 455 029,16 eur) a k poukázaniu z nich sumy 42 933 319 niekdajších Sk (dnes 1 425 125,11 eur) oprávnenej (obchodnej spoločnosti TIKKA INVESTMENTS LIMITED, sídliacej na Cypre) a 900 889,59 niekdajších Sk (dnes 29 904,05 eur) na trovy exekúcie, pričom sa tak stalo v čase právoplatnosti uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. februára 2006 sp. zn. 12CoE/69/2005 (uznesenia odvolacieho súdu v exekučnej veci súdu prvej inštancie sp. zn. 1Er/254/2001, zamietajúceho návrh žalujúceho - považovaného súdnym exekútorom aj nižšími súdmi za povinného - na zastavenie exekúcie) a pred zrušením takéhoto rozhodnutia rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“) z 30. júla 2008 sp. zn. 5 Cdo 2/2007 a následným potvrdením uznesenia prvoinštančného súdu, vyhlasujúceho exekúciu proti žalujúcemu za neprípustnú (uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. decembra 2008 sp. zn. 12CoE 91/2008).

2. Odvolací súd na odvolanie žalovanej (označenej aj ním spôsobom už priblíženým vyššie) rozsudkom z 26. februára 2014 sp. zn. 17Co/2/2013 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil len v časti lehoty plnenia tak, že prvoinštančným súdom určenú zákonnú (trojdňovú) lehotu predĺžil na 90 dní (čím až na túto jednu výnimku rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil - pozn. najvyššieho súdu) a vyslovil, že dovolanie je prípustné. Popri opise priebehu sporu a konštatovaní, že prvoinštančný súd, viazaný právnym názorom, vysloveným v kasačnom rozhodnutí nadriadeného súdu, takýto názor vo svojom druhom rozsudku i rešpektoval a preto v podstatnej časti do odôvodnenia svojho rozsudku len prevzal argumentáciu zo zrušujúceho uznesenia, sa odvolací súd predovšetkým zamerlal na vyporiadanie s tými odvolacími námietkami, ktorých podstatou bolo nerešpektovanie ním výkladu zákona o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (zákona č. 514/2003 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „zodpovednostný zákon“), podaného Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a podporné riadenie sa odvolacieho súdu judikatúrou, nevzťahujúcou sa na túto vec, uprednostnenou na úkor inej relevantnej judikatúry. Mal za to, že už v zrušujúcom uznesení v tejto veci zo 16. mája 2012 dostatočne objasnil dôvody svojho príklonu k názoru, vyplývajúcemu z uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010 a 2 Cdo 155/2011 (rozumej k názoru, podľa ktorého nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia má vo vzťahu k iným nárokom - vrátane nároku na náhradu škody - len subsidiárnu povahu) a to navzdory jeho oboznámenosti s opačným názorom, reprezentovaným najmä uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 361/09 a rozhodnutiami najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cz 110/84 a 4 Cdo 199/2005, prvým publikovaným pod č. 4/87 vo Výbere rozhodnutí a stanoviskách najvyššieho súdu (tu rozumej názor, podľa ktorého sa náhrady škody voči štátu možno domáhať až potom, čo sa nepodarilo vymôcť bezdôvodné obohatenie od toho, kto sa takto obohatil). Uzavrel, že sa snaží nájsť riešenie, ktoré by bolo objektívne spravodlivým, pričom tomuto parametru by podľa neho nezodpovedalo bezvýnimočné trvanie na tom, aby podaniu žaloby v prejednávanej veci muselo predchádzať uplatnenie práva žalujúceho proti cyperskej schránkovej firme, v gréckom jazyku a to v čase, keď už premlčacia doba na uplatnenie práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia uplynula. K uplynutiu trojročnej objektívnej premlčacej doby (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“) v tejto veci došlo už 7. marca 2009, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12CoE 91/2008 (ako definitívne rozhodnutie, ustalujúce bezdôvodnosť vedenia exekúcie voči žalujúcemu) však nadobudlo právoplatnosť až 16. júla rovnakého roka. Otázkou úspechu prípadnej žaloby o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia si šlo vyriešiť aj v prejednávanej veci ako predbežnú bez potreby trvania na vedení žalujúcim takéhoto iného konania (ak namieste bol záver o jeho zjavnej bezvýslednosti) a pretože odvolací súd nevidel dôvod ustupovať od svojho skôr vysloveného názoru o neustanovení (zodpovednostným zákonom) zániku možnosti dosiahnuť uspokojenie pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia ako podmienky úspešného uplatnenia nároku na náhradu škody proti štátu, pripustil tiež proti svojmu rozsudku dovolanie, považujúc za otázku zásadného právneho významu, odôvodňujúcu taký postup, otázku, či podmienkou vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 3 ods. 1 písm. a/ zodpovednostného zákona je, aby poškodený preukázal bezúspešnosť žaloby o vydanie

bezdôvodného obohatenia.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podalo dovolanie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (i ono inak označujúce žalovanú spôsobom „Slovenská republika Ministerstvo spravodlivosti SR, Župné nám. 13, Bratislava“ - v tomto prípade bez pomlčky medzi označením štátu a štátneho orgánu majúceho za štát konať, pozn. najvyššieho súdu). Navrhlo zmenu rozsudku odvolacieho súdu zamietnutím žaloby i tam, kde tak neurobil už súd prvej inštancie, resp. zrušením rozsudku krajského súdu s vrátením mu veci na ďalšie konanie, namietajúc nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom i odňatím jeho postupom účastníkom konania možnosti konať pred súdom (§ 241 ods. 2 písm. a/ a c/ a § 237 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného v čase podania dovolania - ďalej tiež len „O. s. p.“). Zotrvalo na námietke uprednostnením (oboma nižšími súdmi) judikatúry, ktorá v tejto veci nebola použiteľnou. Práve to zapríčinilo nesprávnosť právneho posúdenia veci, nakoľko treba trvať na tom, že škoda vzniká až okamihom, keď sa právo veriteľa na plnenie proti dlžníkovi stalo fakticky nevymáhateľným a žalujúce tu nepreukázalo splnenie jednej zo základných podmienok vzniku nároku na náhradu škody voči štátu (vznik škody spôsobenej v dôsledku činnosti orgánov verejnej moci). Po vymožení (od žalujúceho) súm, na zaplatenie ktorých bola povinná jeho (mestská) príspevková organizácia (Investorský útvar mesta Banská Bystrica), vznikol oprávnenej z exekučného konania voči žalujúcemu záväzok z bezdôvodného obohatenia podľa § 451 O. z. (plnenie bez právneho dôvodu). Aj pri prijatí názoru odvolacieho súdu o nepotrebnosti vedenia zjavne bezúspešného konania o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia nesmie byť stav bezúspešnosti zapríčinený tým, kto sa domáha nároku na náhradu škody voči štátu (jeho nečinnosťou pri uplatňovaní svojich práv) a ani o taký prípad tu nejde, keďže žalujúce získalo vedomosť o neprípustnosti exekúcie aj o bezdôvodnom obohatení na svoj úkor už z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 2/2007 (doručeného žalujúcemu už 4. októbra 2008, teda viac než 5 mesiacov pred uplynutím objektívnej premlčacej doby) a i po ňom nasledujúce uznesenie krajského súdu (vo veci sp. zn. 12CoE/91/2008) mu bolo doručené ešte v decembri 2008. Aj odkazy na rozhodnutia najvyššieho súdu, preferované odvolacím súdom a použité na podporu jeho argumentácie sú neobhájiteľné, hraničiace s arbitrárnosťou v rozhodovaní a porušujú tiež právo žalovanej na spravodlivé súdne konanie, nakoľko odvolací súd sa vo svojom rozsudku nevysporiadal s tým právne významným aspektom, ktorým je rôznosť okruhu subjektov povolaateľných k vydaniu plnenia z bezdôvodného obohatenia (na jednej strane) a k náhrade škody (na strane druhej).

4. Žalujúce navrhlo dovolanie zamietnuť pre stotožnenie sa s právnym posúdením veci nižšími súdmi (a takto aj s vyriešením odvolacím súdom otázky, pre ktorú bolo pripustené dovolanie), zdôrazňujúc predovšetkým ten aspekt rozhodovania vedúceho k uplatneniu nároku na náhradu škody, ktorým bolo „automatické“ konanie s ním (mestom) ako povinným a tiež vymoženie od neho pohľadávky vzniknutej voči mestskej príspevkovej organizácii bez toho, aby na to boli splnené zákonom ustanovené podmienky (najmä zánik mestskej príspevkovej organizácie alebo prechod jej práv či záväzkov na žalujúce a tomu zodpovedajúce postupy oprávnenej a exekučného súdu).

5. Dňa 1. júla 2016 nadobudol účinnosť Civilný sporový poriadok (zákon č. 160/2015 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Najvyšší súd, prístupujúci k rozhodovaniu v tejto veci až po 1. júli 2016, postupoval na základe úpravy z prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 C. s. p. (podľa ktorého ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti) už podľa tohto zákona. Keďže však dovolanie tu bolo podané ešte pred 1. júlom 2016, podmienky jeho prípustnosti (podobne ako aj ďalšie otázky s týmto priamo súvisiace, akými sú o. i. včasnosť dovolania či oprávnenosť dovolateľa na jeho podanie) bolo nutné posúdiť podľa právneho stavu existujúceho v čase podania dovolania, teda podľa príslušných ustanovení O. s. p. Dôvodom pre takýto postup je nevyhnutnosť rešpektovania základného princípu C. s. p. o spravodlivosti ochrany porušených práv a právom chránených záujmov tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty, vrátane naplnenia legitímnych očakávaní účastníkov dovolacieho konania, ktoré začalo, avšak neskončilo za účinnosti skoršej úpravy procesného práva (Čl. 2 ods. 1 a 2 C. s. p.), ako aj ďalšieho základného princípu o potrebe ústavného konformného i eurokonformného výkladu noriem vnútroštátneho práva (Čl. 3 ods. 1 C. s. p.).

6. Najvyšší súd po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu a to naň oprávnenou osobou (za ktorú z dôvodov podrobnejšie rozvedených nižšie bolo treba považovať aj štátny orgán konajúci za štát pred nižšími súdmi, reprezentovaný pritom osobou ministra s vyžadovaným vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa, tu por. tiež § 21 ods. 1 písm. a/ a ods. 4 a § 241 ods. 1 vetu druhú O. s. p., resp. i § 72, § 73 a § 429 ods. 2 písm. b/ C. s. p.), preskúmal dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) predovšetkým z pohľadu prípustnosti dovolania. Dospel pritom k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a zároveň i za dôvodné.

7. Rozhodná úprava procesného práva (platná a účinná v čase začatia dovolacieho konania v tejto veci, teda 3. apríla 2014, ktorou v tejto veci treba rozumieť O. s. p. v znení všetkých jeho novelizácií predchádzajúcich zákonu č. 106/2014 Z. z. a ďalších po ňom nasledujúcich zákonov) umožňovala napadnutie (dovolanim) právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudkom odvolacích súdov upravovali ustanovenia § 237 a § 238 O. s. p.

8. Ustanovenie § 238 O. s. p. zakotvovalo, že dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (odsek 1); rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (odsek 2); rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (odsek 3).

9. Dovolanie v tejto veci bolo nasmerované proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým došlo k zmene rozsudku súdu prvej inštancie len v časti lehoty plnenia a inak je nutné na rozsudok odvolacieho súdu nazeráť ako na rozsudok potvrdzujúci (proti ktorému by zásadne dovolanie prípustné nebolo); zároveň tu však ide o prípad, v ktorom odvolací súd pripustil proti svojmu rozsudku dovolanie, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 písm. a/ O. s. p.). Dovolanie preto bolo prípustným už z tohto dôvodu (bez ohľadu na výskyt či tvrdenie tzv. zmätočnosťných vád podľa § 237 O. s. p.).

10. Ustanovenie § 237 O. s. p. (pred 1. januárom 2015, teda pred nadobudnutím účinnosti čl. I bodu 9 a čl. IV zákona č. 353/2014 Z. z. ešte nečlenené na odseky) potom pripúšťalo dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a/ lebo g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Hoci dovolací súd zvykne na tomto mieste zdôrazniť, že z hľadiska úpravy pojatej do práve odcitovaného ustanovenia O. s. p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v takomto ustanovení (resp. aj viacerých takýchto vád), ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade (prinajmenšom jednej) skutočne došlo; v prejednávanej veci bolo namieste práve takéto zistenie, založené na výskyte hneď dvoch v § 237 O. s. p. spomenutých vád (na tomto mieste odhliadajúc od vytýkania dovolanim nepreskúmateľnosti rozsudku odvolacieho súdu ako jednej z podôb vady podľa § 237 písm. f/ O. s. p.).

11.1. Podľa § 19 O. s. p. spôsobilosť byť účastníkom konania má ten, kto má spôsobilosť mať práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Až na nahradenie pojmu „spôsobilosť byť účastníkom konania“ iným pojmom „procesná subjektivita“ a ďalšieho súvisiaceho (v ustanovení C. s. p. predstavujúcim ekvivalent skoršej úpravy ani výslovne nepoužitého) pojmu „účastník konania“ novým pojmom „strana“ totožnú úpravu obsahuje i § 61 C. s. p.

11.2. Podľa § 18 ods. 1 O. z. spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby a podľa § 21

takéhoto zákona pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou.

11.3. Podľa § 3 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „kompetenčný zákon“) v Slovenskej republike pôsobia ministerstvá (s ich výpočtom obsiahnutým v rovnakom ustanovení), na ktorých čele je člen vlády; podľa písm. g/ takého ustanovenia jedným z ministerstiev je i Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a podľa § 35 ods. 1 kompetenčného zákona ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy sú právnické osoby.

11.4. Podľa § 21 ods. 4 vety prvej O. s. p. za štát pred súdom koná štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu. Pri úprave tejto otázky je C. s. p. strohejší, keďže sa obmedzuje na to, že na konanie štátu pred súdom sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o konaní za štát (§ 73) a na to, že na konanie právnickej osoby pred súdom sa použijú ustanovenia osobitného predpisu o konaní za právnickú osobu (§ 72).

11.5. Podľa § 4 ods. 1 písm. a/ zodpovednostného zákona vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ak 1. škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu, 2. škodu spôsobil notár pri výkone verejnej moci, resp. 3. škodu spôsobil súdny exekútor pri výkone exekučnej činnosti vykonávanej z poverenia súdu podľa osobitného predpisu.

11.6. Podľa § 79 ods. 1 O. s. p. konanie sa začína na návrh (veta prvá). Ak je účastníkom právnická osoba, návrh musí obsahovať názov alebo obchodné meno, sídlo a identifikačné číslo, ak je pridelené (veta tretia). Ak je účastníkom štát, návrh musí obsahovať označenie štátu a označenie príslušného štátneho orgánu, ktorý bude za štát konať (veta šiesta) a ak sa návrh týka dvojstranných právnych vzťahov medzi žalobcom a žalovaným (§ 90), nazýva sa žalobou (veta siedma). V tomto prípade je u právnických osôb vo všeobecnosti nová úprava procesného práva prakticky totožnou s tou skoršou, nakoľko i podľa § 133 ods. 2 C. s. p. sa právnická osoba v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla a identifikačným číslom organizácie, ak je pridelené. V sporoch vedených štátom či proti štátu, resp. štátnym orgánom alebo proti takémuto orgánu potom C. s. p. priniesol i výslovnú úpravu toho, čo pred nadobudnutím jeho účinnosti už relevantná judikatúra dôvodila výkladom, teda rozlišovanie medzi zapojením do konania štátu a štátneho orgánu - tak, že ak je stranou štát, v žalobe sa označuje uvedením jeho názvu a názvu štátneho orgánu alebo právnickej osoby, ktorá za štát koná (§ 135 ods. 1) a ak je stranou štátny orgán, v žalobe sa označuje uvedením názvu tohto štátneho orgánu (§ 135 ods. 2).

11.7. Podľa § 157 ods. 1 O. s. p. sa v písomnom vyhotovení rozsudku po slovách „V mene Slovenskej republiky“ uvedie (okrem iných tam uvedených náležitostí) presné označenie účastníkov a znenie výroku. Aj tu nová úprava prináša len nevýznamné formulačné odchýlky, keď zakotvuje, že v písomnom vyhotovení rozsudku sa po slovách "V mene Slovenskej republiky" uvedie (i tu popri iných náležitostiach) presné označenie strán, iných subjektov a výrok (§ 220 ods. 1 C. s. p.).

11.8. Podľa § 43 ods. 1 O. s. p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní a v uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať; podľa odseku 2 vety prvej tohto ustanovenia ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania. Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania). Napokon podľa § 104 ods. 2 O. s. p. ak ide o nedostatok podmienky konania, ktorý možno odstrániť, súd urobí pre to vhodné opatrenia; pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí a ak sa nepodarí nedostatok podmienky konania odstrániť, konanie zastaví. Aj u tohto súboru ustanovení platí, že ich ekvivalenty v C. s. p., teda §§ 129 a 161

takéhoto zákona sa od nich nelíšia buď významne (tu porovnaj z diskutovaného pohľadu nevýznamnú potrebu poučenia o možnosti odmietnutia podania, nemožnosť odmietnutia podania v prípade možnosti napriek tomu v konaní pokračovať /ktorú možnosť samozrejme nejde stotožniť s možnosťou vydať konečné meritórne rozhodnutie/ či možnosť zrušenia uznesenia o odmietnutí podania až do konca odvolacej lehoty proti nemu a za podmienky úplného účinenia zadosť výzve na opravu alebo doplnenie podania súdom, ktorý takéto rozhodnutie vydal) alebo vôbec (tu porovnaj praktické prevzatie znenia § 103 O. s. p. do § 161 ods. 1 C. s. p. a § 104 O. s. p. do § 161 ods. 2 a 3 C. s. p.).

11.9. Podľa § 37 ods. 3 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti [Exekučný poriadok] v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej tiež len „E. p.“) proti inému, než tomu, kto je v rozhodnutí označený ako povinný, alebo v prospech iného, než toho, kto je v rozhodnutí označený ako oprávnený, možno vykonať exekúciu, len ak sa preukázalo, že naňho prešla povinnosť alebo právo z exekučného titulu podľa § 41; podľa § 44 ods. 2 vety prvej a tretej E. p. potom súd preskúma žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul a ak zistí rozpor žiadosti alebo návrhu alebo exekučného titulu so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne (keď inak označenia oprávneného aj povinného - s logikou ich uvádzania v súlade s exekučným titulom - sú obligatónnymi náležitosťami viacerých v exekúcii vydávaných listín, o. i. poverenia na vykonanie exekúcie podľa § 44 ods. 8 písm. d/ E. p., upovedomenia o začatí exekúcie podľa § 48 ods. 1 písm. c/ E. p. či exekučného príkazu podľa § 53 písm. c/ E. p.).

12. Z obsahu spisu potom vyplýva, že práve ustanoveniami citovanými zhora sa nižšie súdy v prejednávanej veci neriadili.

13. Právna úprava vystupovania štátu ako právnickej osoby sui generis (svojho druhu) v hmotnoprávných vzťahoch, pri uplatňovaní nárokov v súdnych konaniach a aj pri bránení sa požiadavkám iných osôb (podľa toho, či štát má v konaní vystupovať ako žalobca alebo naopak ako žalovaný) nutne musí reflektovať to, že i keď všetky právnické osoby (teda i štát) sú (na rozdiel od osôb fyzických), štát má i medzi takýmito právnymi konštrukciami jedinečné postavenie. Táto jedinečnosť spočíva najmä v tom, že každý štát nadaný (z titulu svojho statusu právnickej osoby) spôsobilosťou mať práva a povinnosti (podľa hmotného práva) aj spôsobilosťou byť účastníkom konania, resp. dnes procesnou subjektivitou (podľa práva procesného) má síce svoj názov (obvykle vyplývajúci zo základného zákona štátu, ktorým je jeho Ústava), na rozdiel od iných právnických osôb však nemôže mať i svoje sídlo (v zmysle rešpektovaných, i tu sa však postupom času vyvíjajúcich definícií podávaných najmä predpismi obchodného práva, podľa ktorých sídlom je adresa zapísaná v určitom registri a adresou sa rozumie názov obce s uvedením jej poštového smerovacieho čísla, názov ulice alebo iného verejného priestranstva a orientačné číslo, prípadne súpisné číslo, ak sa obec nečlení na ulice - v tejto súv. por. najmä § 2 ods. 3 a 4 Obchodného zákonníka č. 513/1991 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení). V prípade štátu taktiež nie je celkom jednoznačne (bez ďalšieho) identifikovateľný ten, kto by v konkrétnej veci mal za štát vystupovať. Kým u iných právnických osôb toto obvykle nečinní zásadné obtiaže a spravidla všetky fyzické osoby robiace úkony v mene právnickej osoby odvodzujú takéto svoje oprávnenie od štatutárneho orgánu právnickej osoby, u štátu i s prihliadnutím k princípu delby moci v ňom jednak nie je zrejmé, komu by postavenie jeho štatutárneho zástupcu malo prislúchať, okrem toho však i snaha priznať takéto postavenie len jednej konkrétnej fyzickej osobe (napr. prezidentovi, ak je štátovým usporiadaním - ako aj v prípade Slovenska - republika) by musela naraziť na problémy spojené či už s nutnosťou zapájania takejto osoby do neodhadnuteľného počtu hmotnoprávných vzťahov aj súdnych konaní alebo prinajmenšom s ustanovením mechanizmu odvodzovania oprávnení iných osôb na konanie v mene štátu od takejto osoby.

14. Práve na vyššie priblíženú osobitosť úprava procesného práva (platná v čase začatia konania v prejednávanej veci i tá dnešná) reaguje ako ustanovením takého spôsobu konania za štát, pri ktorom prakticky do pozície jeho štatutárneho orgánu (štátu) vsadzuje určitý štátny orgán v rozsahu pôsobnosti takéhoto orgánu zverenej mu osobitnými predpismi (ktorými predpismi sú okrem už vyššie čiastočne citovaného kompetenčného zákona aj ďalšie predpisy obvykle na úrovni zákona, vyporiadávajúce sa s

prípadnou potrebou zúčastnenia štátu v právnych vzťahoch a tiež v súdnom konaní), tak i vymedzením už za jednu z náležitostí žaloby, sledujúcej zapojenie štátu do súdneho konania, nielen označenia samotného štátu, ale tiež štátneho orgánu, ktorý má za štát konať.

15. Vyššie opísaná osobitosť existujúca tu inak už od kodifikácie civilného procesu v roku 1963 však prinajmenšom od čias zadefinovania aj ústredných orgánov štátnej správy (ministerstiev) za právnické osoby (k čomu došlo práve v rámci kompetenčného zákona) nesie so sebou nutnosť venovania zvýšenej pozornosti i spôsobu označovania účastníkov súdnych konaní (dnes strán sporov) už len z toho dôvodu, že tu do konania (sporu) celkom špecificky majú byť zapojené až dve právnické osoby (1. štát a 2. ministerstvo či iná právnická osoba majúca konať za štát). Preto už z označenia v žalobe (následne preberaného aj do rozhodnutia súdu s ambíciou byť vykonateľným, teda so zákonom súladným exekučným titulom) musí byť mimo akúkoľvek pochybnosť jasné, či v spore má vystupovať (ako strana) len jedna z takýchto osôb (a ak ide o tento prípad, ktorá) alebo obe (ako dvaja žalobcovia, dvaja žalovaní či za istých okolností aj ako procesní súper) a ak ide o prípad zapojenia do sporu štátu, či štátny orgán má vystupovať v postavení zástupcu takejto strany.

16. To je i dôvod, pre ktorý nemôže obstať označenie, aké sa vyskytlo v prejednávanej veci nielen v žalobe, ale ktoré oba nižšie súdy prakticky bez povšimnutia prevzali aj do úvodných častí všetkých svojich rozhodnutí (napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ani jemu predchádzajúci rozsudok súdu prvej inštancie z toho nevynímajúc).

17. Spojenie dvoch označení pomlčkou, označovanou ešte v časoch sporov týkajúcich sa štátoprávneho usporiadania na úrovni niekdajšej československej federácie a vrcholiacich tzv. pomlčkovou vojnou tiež za spojovník alebo rozdeľovník (podľa toho, ktorú interpretáciu v rámci prijímania ústavného zákona č. 81/1990 Zb. zástanca príslušného označenia hájil), totiž bez ohľadu na vyššie priblíženú rôznosť pomenovania interpunkčného znamienka, o ktorom je reč, tradične vyjadruje výraz prinajmenšom istej jednoty oboch častí označenia (čo nepochybne možno ilustrovať práve na už spomenutom prípade hoc aj len veľmi krátky čas existujúceho označenia federatívne usporiadaného spoločného štátneho útvaru Českej republiky a Slovenskej republiky, tu pre prípad záujmu por. aj ústavný zákon č. 101/1990 Zb.). Okrem práve uvedeného však v tu uvažovanej právnej dimenzii problému predstavuje i vyjadrenie stavu, pri ktorom status osoby s príslušnými spôsobilosťami (subjektivitou) prislúcha ako jednotlivým častiam útvaru vzniknutého zložením, tak i zloženému útvaru (keďže postavenie štátu ako právnickej osoby podľa § 21 O. z. v minulosti bez možnosti akejkoľvek diskusie na túto tému patrilo ako Českej republike a Slovenskej republike na jednej strane, tak i federatívne štátnemu útvaru istý čas nesúcemu názov „Česko-slovenská federatívna republika“).

18. O taký prípad ale naopak u označenia použitého v prejednávanej veci nejde.

19. Hoci postavenie právnickej osoby a teda i osoby so spôsobilosťou mať práva a povinnosti i spôsobilosťou byť účastníkom konania (procesnou subjektivitou) evidentne patrí ako štátu (tu nesúcemu názov „Slovenská republika“), tak i príslušnému rezortnému ministerstvu (tu Ministerstvu spravodlivosti SR), takto to nie je aj u útvaru vzniknutého zložením názvov oboch takýchto právnických osôb, pretože „Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti SR“ právnickou ani žiadnou inou osobou s potrebnými (zákonom vyžadovanými) spôsobilosťami nie je. Rovnako tu nie je ani legitímny cieľ priznať takto označenému útvaru spôsobilosť vystupovať v právnych vzťahoch či v súdnom konaní, keďže účel úpravy tu je - na rozdiel od výkladu zhora týkajúceho sa niekdajšieho federatívneho usporiadania štátu - iný a to nevytvoriť ďalší útvar s postavením právnickej osoby, ale len umožniť jednej právnickej osobe s osobitným postavením zúčastniť sa v konaní tak, že túto bude reprezentovať, teda len za ňu bude konať iná právnická osoba. Pokusy vytvoriť „subjekt“ s označením „Slovenská republika - Ministerstvo spravodlivosti“ a u takéhoto „subjektu“ usudzovať i na existenciu príslušných spôsobilostí podľa hmotného i procesného práva tak nie sú (nemôžu byť) v súlade s už vyššie citovanými i vyloženými ustanoveniami právnych predpisov a každý takýto pokus môže viesť len k tomu, že za účasti takéhoto „subjektu“ nie je možným vydanie akékoľvek súdneho rozhodnutia, ktoré by sa okrem formálnej právoplatnosti mohlo stať právoplatným i materiálne a bolo i vykonateľným.

20. Záujem na účasti štátu v občianskom súdnom konaní (ako strany sporu) a na vystupovaní na to povolaného štátneho orgánu len v pozícii osoby konajúcej za štát (tak ako to do 30. júna 2016 vrátane mala na mysli šiesta veta § 79 ods. 1 O. s. p. a v neskoršom čase § 135 ods. 1 C. s. p.) preto prinajmenšom od doby priznania statusu právnických osôb aj štátnym orgánom majúcim konať za štát treba vyjadriť inak a to (pri zohľadnení i špecifik slovenského jazyka) buď uvedením označenia štátu v prvom páde a štátneho orgánu majúceho za štát konať iným spôsobom, alebo vloženie medzi označenie štátu a štátneho orgánu za štát konajúceho obratom, vyjadrujúceho status jednej osoby ako účastníka (strany) a druhej len ako orgánu, ktorý má za stranu konať. Príklad takéhoto i procesnému právu zodpovedajúceho označenia pritom ešte v čase pred nadobudnutím účinnosti zákona č. 273/2007 Z. z. (pred tou novelizáciou O. s. p., ktorou bola skoršia formulácia v niekdajšom ustanovení § 21 ods. 2 zákona vyjadrená slovami „pracovník toho štátneho orgánu, ktorého sa vec týka, alebo poverený pracovník iného štátneho orgánu“ nahradená inou v znení „štátny orgán v rozsahu pôsobnosti ustanovenej osobitnými predpismi alebo právnická osoba, ktorá je oprávnená podľa osobitného predpisu“) sformuloval napr. Krajský súd v Trnave (v uznesení z 29. júna 2001 sp. zn. 11 Co 103/01) tak, že by sa mohlo uplatniť napr. v podobe „Slovenská republika (vo veci týkajúcej sa Ministerstva spravodlivosti SR ...“). Práve s prihliadnutím k tu približenej zmene a inak aj ďalšej zmene § 21 O. s. p., vykonanej zákonom č. 384/2008 Z. z. s účinnosťou od 15. októbra 2008 potom rovnaký súd skorší záver korigoval (napr. v uznesení z 19. marca 2012 sp. zn. 10Co/235/2010) spôsobom zodpovedajúcim i dnešnej väčšinovej praxi vrátane judikatúry najvyššieho súdu (tu tak, že správne označenie má znieť „Slovenská republika, konajúca prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti SR, ...“ alebo „Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti ...“).

21. Nedostatok takéhoto dostatočne analytického právneho posúdenia veci a tým spôsobené uspokojenie sa oboch nižších súdov s pôvodným (doterajším) označením žalovanej (u ktorej navyše len jednej z častí „subjektu“ vzniknutého zložením a to Slovenskej republiky by prislúchalo označenie žalovaná - rozumej právnická osoba ženského rodu, kým u druhej a to Ministerstva spravodlivosti SR by muselo ísť naopak o „to“ žalované - právnickú osobu rodu stredného) tak mali za následok nezachovanie správneho postupu. Tým mal byť buď pokus o odstránenie takejto základnej vady žaloby už v úvodnom štádiu konania (podľa § 43 O. s. p.), alebo vykonanie pokusu o odstránenie nedostatku hneď dvoch podmienok sporového konania v takejto veci (1. nepochybného označenia za jedného z účastníkov konania osoby so spôsobilosťou byť účastníkom konania a 2. riadnej žaloby) aj neskôr (postupom podľa § 104 ods. 2 O. s. p., dnes podľa § 161 ods. 3 C. s. p.), v oboch takýchto prípadoch však bez možnosti vecného rozhodnutia (rozsudkom), ak by k odstráneniu vady (nedostatku podmienky konania) nedošlo. Ak ale žiaden z nižších súdov takto nepostupoval a odvolací súd, povolaný súdu prvej inštancie vadu vytknúť už rozhodnutím podľa § 221 ods. 1 písm. b/ O. s. p. tak rovnako neurobil, zaťažili tým konanie i jeho výsledok (svoje rozsudky) zmatečnosťou vadou podľa § 237 písm. b/ O. s. p., pri ktorej výskyte bolo (až do jej odstránenia) vylúčené konečné rozhodnutie (vo veci samej) nielen na dovolacom, ale aj na odvolacom i prvoinštančnom súde.

22. Pre úplnosť k práve uvedenému je žiaduce napokon dodať i to, že nenáležitý postup súdov v skoršom konaní sa samozrejme musel podpísať i na liberálnejšom prístupe dovolacieho súdu k posudzovaniu otázky oprávnenia na podanie dovolania. Striktne formalistické hľadisko by totiž zvädzalo k dojmu, že tu osoby subjektívne oprávnenej na dovolanie a zároveň disponujúcej potrebnými spôsobilosťami vlastne ani niet (keďže popri „subjekte“ zloženom zo štátu a ministerstva spravodlivosti, majúcom vystupovať v pozícii žalovanej, resp. žalovaného by tu už malo byť len žalujúce, ktorého požiadavkám ale nižšie súdy ich ostatnými rozhodnutiami vyhovel i tým ho subjektívneho oprávnenia na dovolanie zbavili), za takejto situácie by ale konanie skončilo vydaním nevykonateľného rozhodnutia (postaviteľným na roveň odopretiu reálnej spravodlivosti). Ak potom osoba vykazovaná do pozície žalovaného má pri určovaní okruhu účastníkov sporového konania (strán) iniciátorom konania len obmedzené možnosti, ako brojiť proti spôsobu svojho zapojenia do konania, nemalo tu zásadný význam, že v prejednávanej veci neprišlo k využitiu ani takýchto obmedzených možností. Existenciu vád podľa § 237 O. s. p. dovolací súd vždy skúmal aj bez ich namietania dovolaním (ex offio) a zistenie niektorej z takýchto vád so sebou nieslo i jeho povinnosť hľadať také riešenie, ktoré možnosť nápravy spriechodní

(nie naopak). Cestou k náprave (a k vydaniu v budúcnosti vykonateľného rozhodnutia) preto v intenciách prejednávanej veci mohlo byť len považovanie za osobu oprávnenú na dovolanie ktorejkoľvek z osôb zanesených do spojeného označenia žalovanej najskôr žalujúcim a po ňom i oboma nižšími súdmi (tu inak za stavu nemožnosti na podobe označenia osoby určenej za žalovanú bez iniciatívy žalujúceho čokoľvek zmeniť i na dovolacom súde).

23. Nižšie súdy ale procesne pochybili i priznaním žalujúcemu úrokov z omeškania, hoci pôvodnou žalobou žalujúce požadovalo iné príslušenstvo v podobe úrokov (tu por. č. 1. 3 spisu a § 121 ods. 3 O. z.), až v priebehu konania (dokonca až krátko pred rozhodnutím súdu prvej inštancie jeho druhým rozsudkom na pojednávaní 17. októbra 2012) došlo ku korekcii takejto požiadavky, čiastočne vykazujúcej (len pokiaľ šlo o doplnenie dňa, od ktorého by sa mali priznať pôvodne požadované úroky) znaky opravy žaloby a čiastočne (pokiaľ šlo o typ požadovaného príslušenstva) jej zmeny (tu por. i č. 1. 128 a 129 spisu) a žiaden z nižších súdov o zmene žaloby (jej pripustením alebo nepripustením podľa § 95 O. s. p.) nerozhodol. Nešlo tu pritom o prípad jednoducho odstrániteľného rozporu textovej časti žaloby s jej petitom (vlastným žalobným návrhom, formulujúcim výrok žalujúcim požadovaného rozsudku), keďže v texte žaloby o príslušenstve nebolo žiadnej zmienky. Bez rozhodnutia o zmene žaloby sa „nové“ príslušenstvo nemohlo stať a to „pôvodné“ neprestalo byť predmetom konania, takže rozsudky oboch nižších súdov vyhovujúce žalobe v časti príslušenstva pohľadávky, ktoré sa právom aprobovaným spôsobom nestalo predmetom konania boli postihnuté jednou z variácií na zmätočnosťnú vadu podľa § 237 písm. e/ O. s. p.

24. Aj keby ale vyššie spomínaných pochybení, resp. opomenutí (a nimi zapríčinených zmätočnosťných väd) nebolo, dovolací súd by nemohol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu považovať za správny. Námietky z dovolania, podľa ktorých takéto rozhodnutie spočinulo na nesprávnom (presnejšie nedostatočne úplnom) právnom posúdení veci, sú totiž opodstatnenými a v ich svetle závery odvolacieho súdu prinajmenšom predčasnými (čo inak sekundárne platí aj o odvolacím súdom potvrdenom rozsudku prvoinštančného súdu, pri ktorého vydaní bol tento súd viazaný právnym názorom súdu odvolacieho).

25. Odvolacím súdom sformulovanú otázku, odôvodňujúcu pripustenie ním dovolania a uvedenú v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku, pritom nešlo chápať doslovne, teda iba ako potrebu ujasnenia si, či preukázanie bezúspešnosti žaloby o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je de facto ďalšou (v zodpovednostnom zákone priamo neupravenou) zákonnou podmienkou vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím (pri výkone verejnej moci), ale širšie. Takýmto širším ponímaním dovolací súd rozumie poskytnutie korektnej (objektívne uspokojivej) odpovede na otázku, ako pristupovať k vyriešeniu problému konkurencie nárokov na náhradu škody a na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, okrem nej však i na ďalšiu súvisiacu otázku, kde treba hľadať medze, po ktorých prekročení už nemôže byť obhájitelným názor o nemožnosti kvalifikácie majetkovej ujmy vzniknutej niekomu v priamej príčinnej súvislosti s nezákonným rozhodnutím súdu za škodu, za ktorú zodpovedá štát.

26. Vo vzťahu k prvej zo zhora položených otázok dovolací súd nemôže inak, než prisvedčiť tým námietkam z dovolania, podstatou ktorých bolo zaštieňenie sa (odvolacím súdom) judikatúrou, ktorá nebola v prejednávanej veci použiteľnou, a to na úkor inej judikatúry (ktorá naopak použiteľnou a aj použitou byť mala). Tým z pohľadu použiteľnosti (resp. nepoužiteľnosti) judikatúry celkom kľúčovým pritom bolo, že odvolací súd nerozlišoval medzi prípadmi existencie nárokov na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia a na náhradu škody voči rôznym osobám a tými prípadmi, v ktorých nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia má povahu doplnkového (záložného) titulu v takých záväzkových vzťahoch, v ktorých ako oprávnený (veriteľ) i zaviazaný (dlžník) figurujú tie isté osoby. Práve a len na prvú z takýchto dvoch skupín prípadov dopadajú i rozsudky najvyššieho súdu a uznesenie ústavného súdu, na ktoré upriamovalo i ministerstvo spravodlivosti, pričom účelom je zabrániť nástupu zodpovednosti štátu za škodu, kým existuje možnosť uspokojenia na báze inštitútu bezdôvodného obohatenia od toho, kto takéto obohatenie získal a kto je osobou od štátu odlišnou. U druhej skupiny prípadov zhora ale ide o riešenie inej (aj od prejednávanej veci odchyľnej) situácie, v ktorej neexistencia

nároku jednej osoby na náhradu škody voči osobe druhej nevyučuje uspokojenie „titulom“ bezdôvodného obohatenia. Až do vydania uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 48/2010 sa medzi týmito skupinami prípadov dôsledne rozlišovalo a z takéhoto rozlišovania vyplýva aj opodstatnenosť záverov urobených súčasťou odôvodnení väčšiny rozhodnutí, resp. stanovísk, spomínaných v dovolaní napadnutom rozsudku odvolacieho súdu z prejednávanej veci i v dovolaní, práve uznesenie najvyššieho súdu z 21. decembra 2010 sp. zn. 2 Cdo 48/2010 (pokúšajúce sa závery zo stanovísk dopadajúcich na prípady spadajúce do druhej skupiny zhora vzťahovať aj na prípady rôznosti osôb volaných na jednej strane k plneniu titulom bezdôvodného obohatenia a na strane druhej titulom náhrady škody) je ale v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu i v teórii považované za exces (ako na to najvyšší súd poukázal napr. v uznesení z 29. novembra 2016 sp. zn. 6 Cdo 27/2016). Čo bolo povedané o nazeraní na takéto uznesenie, musí platiť rovnako aj na uznesenie najvyššieho súdu z 21. decembra 2011 sp. zn. 2 Cdo 155/2011, u ktorého by si iba ťažko šlo nepovšimnúť to, na čo taktiež upozorňovalo dovolanie a síce, že tu ide o neskoršie rozhodnutie dovolacieho súdu v rovnakej veci, v akej tento už predtým rozhodol uznesením sp. zn. 2 Cdo 48/2010 a zároveň rozhodnutie, v ktorom si dovolací súd podržal názor vyslovený ním už skôr (navzdory jeho problematičnosti).

27. V prípade druhej z otázok uvedených pod 25. zhora a reprezentujúcich širšie ponímanie problému predostretého odvolacím súdom potom odvolací súd síce principiálne správne uvažoval o spravodlivosti usporiadania veci a v takomto rámci i o možnosti od žalujúceho spravodlivo žiadať (pred uplatnením nároku na náhradu škody proti štátu) vedenie sporu o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, pričom úmerne vyhodnoteniu ním vyhliadok žalujúceho na úspech v takomto spore ako nereálnych uzavrel, že škoda, za ktorú zodpovedá štát, už žalujúcemu vznikla a je namieste ju nahradiť; dovolací súd však úvahy odvolacieho súdu vedúce k prijatiu týchto jeho záverov považuje za výsledok nesprávneho (nedostatočne úplného) právneho posúdenia veci.

28.1. Podľa § 451 O. z. kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať (odsek 1) a bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov (odsek 2).

28.2. Podľa § 454 O. z. bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

29. Citované ustanovenia O. z. vymedzujú nielen všeobecnú povinnosť na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia (zodpovedajúcu úprave vzniku záväzkového vzťahu aj v takýchto prípadoch, tu por. i §§ 488 a 489 O. z.), ale tiež jednotlivé skutkové podstaty bezdôvodného obohatenia, z ktorých prvé štyri zákonodarca urobil súčasťou § 451 ods. 2 O. z. a piatu súčasťou § 454 rovnakého zákona. Takéto rozdelenie má svoje racio, prameniace z toho, že kým pre všetky skutkové podstaty bezdôvodného obohatenia uvedené v § 451 ods. 2 O. z. je spoločnou - popri neexistencii záväzku na strane toho, na koho úkor bolo obohatenie získané - aj neexistencia práva toho, kto sa obohatil (veriteľa), na plnenie predstavujúce predmet bezdôvodného obohatenia (či už 1. pre absolútnu neexistenciu právneho dôvodu plnenia, 2. pre neplatnosť právneho úkonu predstavujúceho len domnelý právny dôvod, 3. pre odpadnutie pôvodne existujúceho právneho dôvodu alebo 4. pre nepoctivosť zdrojov získaného prospechu), osobitosťou skutkovej podstaty podľa § 454 O. z. je presný opak práve uvedeného, teda právo veriteľa prijať predmet plnenia a bezdôvodné obohatenie vznikajúce nezávisle na jeho osobe tým, že mu plnil niekto iný než ten, kto mal takúto povinnosť (v ktorom prípade preto záväzkový vzťah z bezdôvodného obohatenia vzniká medzi skutočným dlžníkom a tým, kto za neho plnil).

30. Obsah spisu v prejednávanej veci potom nasvedčuje tomu, že tu šlo o (nech aj nedobrovoľné) splnenie žalujúcim povinnosti vzniknutej jeho príspevkovej organizácii (Investorskému útvaru Mesta Banská Bystrica), teda práve o prípad skutkovej podstaty bezdôvodného obohatenia podľa § 454 O. z. (plnenia za iného, čo podľa práva mal plniť on). Z ničoho totiž nateraz nejde vyvodiť ako to, žeby oprávnená z exekučného konania, uspokojená z prostriedkov získaných od dnešného žalujúceho a súdny exekútor (ponechávajúci si časť celkovej zexekvovanej sumy) nemali byť nositeľmi práv, oprávňujúcich

ich na prijatie nimi si ponechaných plnení (najmä tu nebol preukázaný výsledok konania, zmieňovaného v poslednom odseku odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. decembra 2008 sp. zn. 12 CoE/91/2008, ktorý by spochybňoval záver takéhoto súdu o dostatku vecnej legitímácie obchodnej spoločnosti sídliacej na Cypre a vystupujúcej v pozícii oprávnenej na vedenie exekúcie), tak ani to, žeby inak zjavne nemajetnej, dosiaľ ale preukázateľne nezrušenej príspevkovej organizácii žalujúceho nemalo prislúchať postavenie dlžníka aj zodpovedajúca povinnosť (plniť).

31. To ale muselo zásadným spôsobom zmeniť pohľad na posudzovaný problém, keďže takto sa javili bezpredmetnými či prinajmenšom predčasnými úvahy o nemožnosti od žalujúceho spravodlivo žiadať vedenie sporu s cyperskou schránkovou spoločnosťou (ak tým, za koho mesto v tomto prípade plnilo a proti komu by malo viesť spor o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, bola jeho vlastná príspevková organizácia). Osoba obohacujúca sa na úkor žalujúceho pritom tomuto musela byť známou od momentu vymoženia povinnosti prináležiacej jeho príspevkovej organizácii, v exekúcii vystupujúcej v procesnom postavení povinného (s výhradou dosiaľ nepreukázaného nedostatku vecnej legitímácie oprávnenej z exekúcie) a chybou úvah o premlčaní práva (na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia) ešte pred právoplatným vyriešením otázky dôvodnosti návrhu Mesta Banská Bystrica na zastavenie exekúcie vedenej proti nemu bolo to, že rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 2/2007 i uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12CoE/91/2008 boli žalujúcemu doručené ešte pred uplynutím objektívnej premlčacej doby, čas nadobudnutia právoplatnosti týchto rozhodnutí nemal žiaden právny význam a najneskôr od získania možnosti oboznámiť sa už s prvým z nich žalujúce nemalo dôvod s uplatnením nároku na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia otáľať. Pokiaľ takúto žalobu nepodalo, nielenže potvrdilo opodstatnenosť námietky o nedostatočnej bdelosti pri uplatňovaní svojich práv (ktorá z pohľadu úspechu žaloby o náhradu škody proti štátu rozhodne nie je zanedbateľnou), ale s pravdepodobnosťou hraničiacou s istotou možno usudzovať i na dôvod takejto jeho nečinnosti, spočívajúci v evidentnom uvedomovaní si ním bezvýslednosti konania vedeného ako proti spoločnosti sídliacej na Cypre, tak i proti vlastnej nemajetnej príspevkovej organizácii a v rozhodnutí sa za takéhoto stavu vecí pre žalobu proti štátu.

32. Pri uvažovaní o tom, čo zodpovedá spravodlivému spôsobu usporiadania vecí, potom odvolací súd (podľa všetkého pre podcenenie faktoru získania bezdôvodného obohatenia na úkor žalujúceho jeho vlastnou príspevkovou organizáciou) opomenul položiť si a aj skúsiť zodpovedať otázku, či spravodlivému usporiadaniu vecí odporuje, ak zriaďovateľa dlžníka neschopného plniť svoje záväzky, oprávneného rozhodnúť o zrušení takéhoto dlžníka a neochotného na takýto krok (nepochybne i z obavy pred prechodom záväzkov dlžníka práve na zriaďovateľa) takpovediac „dostihne“ to, na čom má podiel, teda to, že obrazný Čierny Peter pri vymáhaní plnenia z bezdôvodného obohatenia ostane v jeho rukách (keď jedinou predstaviteľnou alternatívou k takémuto usporiadaniu je zaplatenie dlhu, vyprodukovaného príspevkovou organizáciou mesta, štátom).

33. Dovolaciemu súdu preto neostávalo iné, než dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (tento ako celok) i ním potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie (tento len v medziach daných odvolaním a po ňom nasledujúcim dovolaním ministerstva spravodlivosti, teda iba vo vyhovujúcej časti) podľa § 449 ods. 1 a ods. 2 a contrario C. s. p. zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie prvoinštančnému súdu. Nedostatky v právnom posúdení vecí by síce šlo napraviť aj na odvolacom súde, nesprávnosť (neúplnosť) právneho posúdenia vecí, vedúca i k pochybnostiam o dostatku skutkových zistení sa však týkala konaní na oboch nižších súdoch a najmä tu boli neprehliadnuteľné zmätočnosťné vady, ktorými boli zaťažené rozsudky oboch nižších súdov a ktorých odstránenie si vyžadovalo začať tam, kde problém vznikol (u žaloby, ktorá je primárnou „parketou“ súdu prvej inštancie).

34. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.